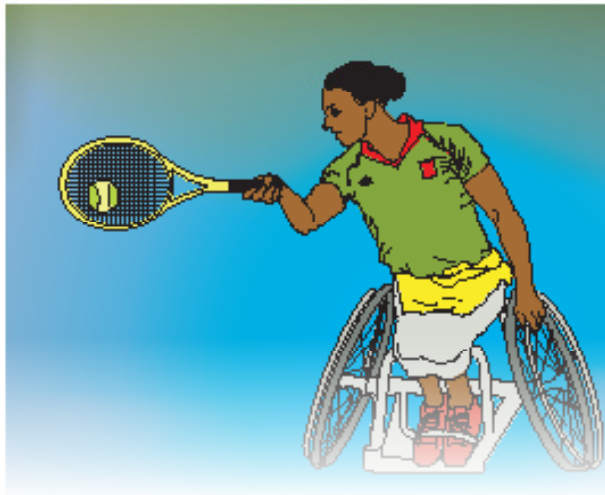

Annaaciya Kaafettaa

Leveled

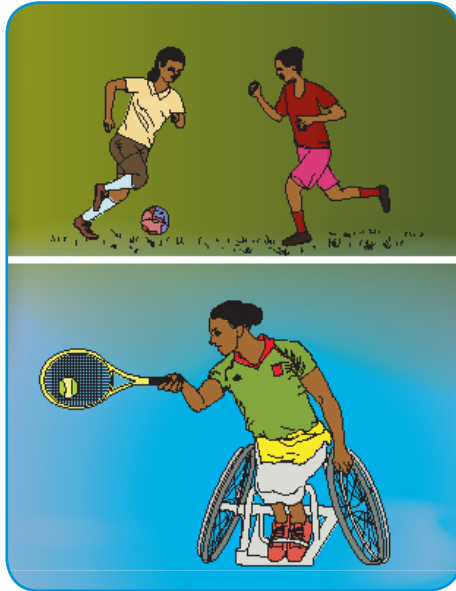

Annaaciya Kaafettaa

Kiflee 4

Saaminttay 16

Leveled

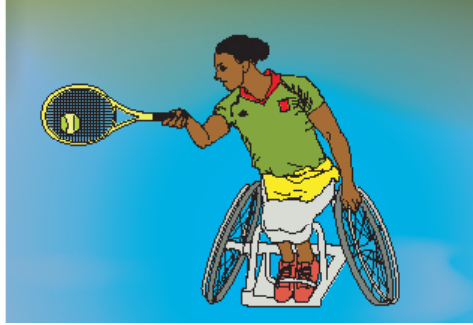
Ha gujo nabbabo maxaafay Yuu Essi Eyidiyappe (USAID) beettida miishshaa maaduwan Seev Ze Chiddirenee (Save the Children), Luxettaa Moconaynne Tohossa Dalgga Manttiya Luxettaa Beeroy issippe hashetin giigidi attamettidaagaa.

2009 M.L.

The CC By license lets others distribute, adjust, and build upon this work, for free or commercially, as long as credit is given to the original creation. However, any changes from the original must be indicated.

For more info please refer: <https://creativecommons.org/licenses/>

Shemppuwa 1: Geluwa

Isporttee asay payyatettaa naagidi de'ana mala keehi maaddees. Isporttiya oottiya asi harggiyanka oyqettana qaaday keehi guutta. Yaaniyo gishshawu isporttiya guuttay gitay ubbay oottana koshshees.

Isporttiya payyatettaa xalaala gidennan annaacettanawukka ootteettes. Annaacettiyo wode qassi asay xeelliiddi duma duma ogiyan kaafiya immees. Dosiyo citay woykko asi xoonana mala asay gaxan eqqidi minttettees. Ha minttettiyo ogee issi

heeraappe hara heeran dummatees. Cimay, qeeri naati, maccayne attumay ubbay dumma dumma maaran kaafiya immees.

Leemisuwawu luxetta keettan naati citan medhdhidi issoy issuwara annaacettoosona. Heerankka citaa medhdhidi issoy issuwara annaaciya naati gayttoosona. Issi heeray, shuchchay, ambbay, dalgga manttee woykko biittay haraara gayttana danddayees. Hegaa mala annaacee de'iyo wode shiiqiyay kaassanchcha xalaala gidenna. Kaassanchchata kaafanawukka daro asay shiiqees.

Ha kaafanawu shiiqida asay ba citay xoonana mala kaassay doomettidi wurana gakkanaashin kaafiya immees. Kaafiya immiyo wode issi uri barkka gidin issippe shiiqidi kaafiya immana danddayettees. Ha maxaafan asay annaaciya immiyo ogetanne eta qassi gamma gidenna ogiyan kaafikko kaalettiyobata qonccissana. Hegaa bollankka waretaynne ooshshaykka denddenna mala oottana bessiyabatakka qonccissana.

Shemppuwa 2: Kaafiyo Ogeta

Kaassaa xeellana geliya asay dumma dumma ogetun kaafiya immana danddayoosona. He ogetuppe issoy dumma dumma yettaa yexxiyogaa. Issi yettaa keehi eriya asi kaassanachchata denttettiyanne minttettiya yettaa kessees. He asi kessiyoga harati qassi kaalli kaallidi yexxoosona. Yettaa yexxiiddi kaafiyo kaassay doomettidi wurana gakkanaashin woykko gidduwan harabaa gelissi gelissi go'ettana danddayoosona.

Ha yettan aattiyo kiitay bantta yaraa kaasanchchatu sunntaa xeesidi nashshiyogaa gidana danddayees. Kaassanchchati kaassan bessiyoy qaraa nashshiyogaa gidana danddayees. Gatiya kesissiiddi de'ikko qassi gujjidi hara gatiya demmana malakka denttettanawu maaddana danddayees. Darotoo annaaciya dembban yexettiya yettatuppe issoy “Hoollee, hoollee..” giyagaa.

Hegaadankka eta yaray kaaletettiiddi de'ikko minnidi xooniyo ogiya koyyana mala minttettuwakka gidana danddayees. Yettan xoonidogaa ufayssaakka qonccissanawu daro naati go'ettoosona. Issi issi yettay qassi allagaa citaa hidoota qanxxissanawu qoppidikka yexettana danddayees. Ha yettaa kessiyageeti ubba naata gidennan yettaa giigissiyo qaray de'iyo naata.

Hara kaafiyo ogee bantta yaraa suntaa oyqqida maayota maayiyogaa. Leemisuwawu Wolaytta dichchaa toho kuwaasiya kileebiya maaleyaa maayidi annaaciya sohuwa yiyogee lo'o leemiso gidana danddayees. Issi issi naati bantta som"uwa bollan he kileebiya suntaa xaafosona.

Hegaadankka he kileebiya suntaa oyqqidabaa bantta kushiyan shammidi wottana danddayoosona. Issi issi kileebeti bantta suntaa oyqqida biiriyanne irssaa'siyakka giigissoosona. Hegaa qassi he kileebiya kaafiyageeti shammidi go'ettosona. Issi issi kileebiya kaafanawu asay miishshaakka peerees.

Hegee qassi he kileebiya keehi maaddees. Aybissi giikko hegeeta malatiyabata bayzzidi kileebee miishshaa demmana danddayees. He miishshan qassi he kileebiyawu koshshiyabata shammidi lo'o ayfiya demmana mala oottana danddayettees. Kileebeta kaafiyogaa giyogee annaaciya dembbaa biidi so simmiyogaa xalaala gidenna. Issi kileebee lo'o gatiya demmana mala dembbaaninne dembbaappe kareerakka kaafana koshshees giyogaa.

Hara kaafiya immiyo ogee kushiya baqqidi minttettiyogaa. Cora kaafiyageeti issi heeran uttidi kushiya issippe baqqi baqqidi kaafiya immoosona. Kushiya issitoo baqqi baqqi simmidi kilebiya suntaa woykko kaassanchchaa suntta xeesi xeesi kaafiyogaa. Issi iss naati kushiya baqqiiddi issippe suyqettaakka suyqoosona.

Hara kaafiyoo ogee kaaraabiya, xurumbbaanne hegeeta milatiyageeta annaaciya sohuwa ekkidi yiyogaa. Kaaraabiyanne xurumbbaa xooniyo wodenne hoollee geliyo wode shoceetteesinne puneettees.

Hageeta go'ettiyogee hoollee gelenna mala minttidi kaa'ana mala minttettanawu punnananne shocana danddayettees. Hara cenggurssaa keehi immiya miishshatakka ekki ehiidi kaafiya immana danddayettees. He bollaara qonccissdio ogeta xalaalaa gidennan cora hara ogeti de'ana danddayoosona.

Issi kaassanchchaa woykko issi kilebiya kaafanawu bessiya ogee haggaa mala gidana koshshees giya seeray baawa. Dumma dumma naati dumma dumma ogiyan ba dosiyo kilebiya woykko kaassanchchata kaafana danddayoosona. Gidikonne kilebiya gidin, luxetta keettaa citaa gidin ubbaykka cashshaaninne haraa qohiya maaran kaafiya immana koshshenna.

Isporttee issippetettaa medhdhanawu, issoy issuwa meeziya shaakkanawu, issoy issuwara loyttidi erettanawu lo'o qaadaa immees. Hegaa gishshawu nuuni kaafiyo ogee awuggaa gidikonne ooshsha medhdhiyagaa gidana koshshenna. Ooshshayne cashshay isporttiya allaalliya gidдон mule qoncci erenna.

Shemppuwa 3: Waretaanne Ooshshaa Gaasuwa

Daro wode isporttee saruwa medhdhanawunne issippetettaa minttanawu keehi koshshiya miishsha gidikkonne darotoo ooshshay merettishin be'eettees. Issi kilebiya woykko citaa kaafiya naati hara citaa kaafiya naatuura warettiiddi beettoosona. Saruwa doommido kaassay xeellishin waretawunne balbbuqettawu laamettiigees.

Hagaa mala waretay kaafiyageetu gidдон darotoo aybissi denddii? Koyro gaasoy issi kilebiya woykko citaa kaafiyageeti cashshaa doommiyogaa. Yettan, sunntaa xeesiyogaaninne hara ogiya cayiyogee iita waretaa denttana danddayees. Asaa haydaanne bonchchuwa guutti guuttidi cayiyogee isporttiyara biyaba gidenna. Hegaa mala ogiyan cayettidi hara citay qassi sirphphi giidi aggees gaana danddayettenna.

Hara gaasoy qassi issi issi citay kaassaa qolchchidi gidennan wolqqan shocada xoonana giyo xeelaa. Hagee qassi qolchchidi xoonenna asatu xeelaa gidiyogee erettidaba. Hageetu mala asay haraati kaassan daridi xooninkka ammanettdi ekkokkona. Hegaappe denddidaagan waretaa denttana koyoosona. Banttawu xoonettiyogaa erikko eriiddi waretaa denttidi maaray mankkay xayana mala oottana koyoosona.

Harabay qassi issitoo issitoo waretawu gaaso gidiyay gidduwa daannatiya asi gamma pirddaa aattennan xaykko. Ha imettidi pirddaappe denddaagaan issi citay xoonettikko he xoonettida citay ooshshaa denttana koyyiyo hanotaa. Gidikkonne issi citaa hanenna ogiyan maaddiyo ogee de'ikko bessiya ogiyan oychchana koshsheesippe attin warettana koshshenna.

Hara waretawu gaaso gidana danddayiyabi gidдон kaassaa bollan de'iyageeti kaafiya citaa yiilloyiya malaata kushiya woykko gediya go'ettidi bessikko. Hegaa mala yiilloyana danddayiya malaataa kaafiyageeti be'ikko kareera waretaa denttana danddayoosona. Issitoo qassi waretu danddikko teqqanawu keehi metees. Gaasoykka cora asay kaassaa xeellanawu shiiqqiyogaa.

Hara waretawu gaaso gidana danddayiyabay qassi akeekaa xayuwa. Issi issi naati loyttidi kaa'in aggin woytettana koshshiyagee nu citaa

giidi qoppoosona. Allaga citay qolchchiinikka etassi hachchi woytoy bessees giidi qoppokkonna. Annaacyan qassi woytettana bessiyageeti loyttidi meezetidi annaacyawu banttana giigissidaageeta. Hagaadan qoppennan xaykko iita waretay daddana danddayees.

Hegaa bollanka issi issi naati xoonin aggin warettada dembaappe kiyana giidi qoppiyeeti de'oosona. Coo waretay lo'iyoo naatika citaa gidдон xayokkonna. Kaassaa kaafanawu gidennan waretaa koyidi dembaa biyageetu qoodaykka keehi daro.

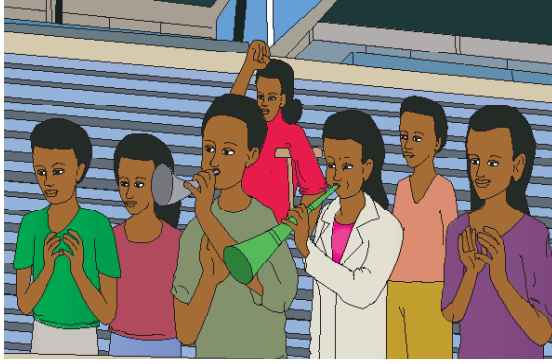
Dembaa gidдон daddiya waretay daro qohuwa kaalettana danddayees. Ha waretaa gaasuwan asi hayqqananne masunxxana danddayees. Kaassaa be'ada ufayttada simmana giidi biida asi keehi qohettana danddayees. Naa"antto qassi kaassaa be'iyogaappe duuxxana danddayoosona. Hegee qassi hara baggaara asay isporttiya xeelliyogaanne

oottiyogaa aggi aggi yaana mala oottana qaaday keehi daro.

Hara waretay kaalettana danddayiyobay asaa gidduwan siiquwa xayssees. Kase dosettidi de'iya citati ha'i ooshshaappe denddidaagan ooyettoosona giyogaa. Kaseegaadan iitan kehan gayttiyogee atti atti bees giyogaa. Allagadan xeelettiyogee aakki aakkidi bees.

Harabay qassi heerawukka iita sunntaa imissana danddayees. Issi asa mooroy heeraanne biittaa sunntaa moorees. Imatta citaa bonchchiyageeta geetettidi lo'o sunntaara de'ana koshshees.

Warettiyageetanne ooyettiyageeta geetettidi xeesettiyogaa ooninne koyiyobaa gidenna. Hegaa bollankka kaassaa sohuwan de'iya miishshatika me'idi maaddennan coo attana danddayoosona. Hegaa gishshawu ay annaaciyaninne waretayne ooshshay denddenna mala issi issi asay baappe naagettiyabata oottana koshshees.

Shemppuwa 4: Ooshshaa Teqqiyo Ogeta

Kaassaa wode dendiya dumma dumma waretaynne ooshshay denddenna mala oottana koshshees. Qommo bagga shemppuwa waretaynne ooshshay gattana danddayiyobata qanttana be'ida. Ha shemppuwan qassi ooshshinne waretu denddenna mala oottana koshshiyabata qonccissana.

Koyro oottana bessiyabay naatussi akeekay de'ana mala luxissiyogaa. Ispporttiya allaallee isppetettaa medhdhanaassappe attin waretanne ooshshaa mehdhanaassa gidenna. Ispporttee asay asaara gayttanawunne wogaa laamettanawu lo'o qaadaa medhdhees. Hegaa gishshawu naati erana bessiyabay ispporttee waretawu gidennan issippe siiqettidi de'ana mala gidiyogaa shaakkidi erana koshshees.

Hegaa erikko xoonettikkokka wolqqan ta xoonan bessees giidi wareta denttiya asi de'ana danddayenna. Hachchi xoonettida asi amin"i gi ekkidi hara wodiyaasi bana loyttidi giigissidinne meezetidi shiiqees. Isspporttiyan xooniyogeenne xoonettiyogee ubbatoo de'iya tuma. Gidikonne issoti issoti, "Taani aybissi xoonettiyanaa?" giya qofan baanaa denttiiddi beettoosona. Geelladdan xoonettikko allaga yaratu kaassanchchatanne kaafiya citaa worada baana giyageetikka keehi cora.

Hegaa mala eeshshay ooppenne koyyettiyanne nashettiya eeshsha gidenna. Hegaa eridi luxetta keettan kifilee kifiliyara annaaciya gayttiyo wode waretaanne cashshaa kessana koshshenna. Gaasoykka hegee ispporttiya allaalliya gidenna gishshawu.

Hara waretayenne ooshshay kiyenna mala oottana danddayiyo ogee asa sunntaa xeesi cayiyogaappe naagettiyoгаа. Sunnta xalaala gidenna citaa

woykko loohissiyageeta woykko kaalettiyageeta
kawushshiya cashshaa cayiyogee waretawu gaaso
gidana dandayees. Cayettiya citay woykko asi zaaridi
cashshaa doommana danddayees. Hegee takkiiddi
qassi waretawu laamettanaagee qoncce.

Yaaniyo gishshawu kaassaa kaafiyo wode asaa hayda
bochchiya cashshaa kessi kessidi cayana koshshenna.
Darotoo heгаа mala yettaa kessidi waretay
denddana mala oottiya naati keehi daro. Ba kaafiyo
kilebiya woykko citaa minttettananne nashshana
koshsheesippe attin cayiyogee keehi ixettiya eeshsha.

Hegaadan oottiya naatuura hara naati hashetana
koshshenna. Hegeetu mala naata koyro eta loyttidi
zorana koshshees. Zorin ixixikko luxetta keettaa
ayssiyageetuura gididikka gujjidi eti aggana
gakkanaashin zoriyogee ubbaappe koyettiyaaba.
Luxetta keettaappe soo simmiyo wodekka heeran
heгаа mala naati de'ikko aggana mala so asaara
issippe gididi zorana koshshees.

Shemppuwa 5: Dashettaa

Isporttee asay issippe siiqettidi de'ana mala oottiya miishhsa. Isporttiya annaaciya wode asay dumma dumma wogaanne meeziya issoy issuwappe koxxees. Hegee qassi issoy haraa wogaanne meeziya eridi bonchchettidi saruwan de'ana mala maaddees. Hegaa gishshawu kaafiyo wode ay gidikkonne waretanne ooshsha denttana koshshenna.

Isporttiya annaaciya asay qassi dumma dumma ogiyan ba citawu kaafiya immees. Issooti issooti denttettiya yettaa yexoosona; issooti issooti qassi he kilebiya woykko annaacettiya asa sunttay de'iyoy

maayuwa maayidi geloosona. Hegaadankka kushiya baqqiiddinne suyqiiddikka kaafiya immiyageeti keehippe daro. Ha kaafiya immiyogee qassi kaassay doomettidi wurana gakkanaashin gidana danddayees.

Ha kaafiya immiyo ogee darotuugee bantta citaa denttettanawu, minttettanawunne nashshanawu gidana danddayees. Gidikonne issooti issooti hara allaga citaa kawushshanawunne dungguuxissanawu go'ottana danddayoosona. Hegee qassi hara baggaara waretawunne ooshshawu kaalettana danddayees. Hegee qassi asaanne buquratu bollan qohuwa kaalettiyogee qoncce.

Yaaniyo gishshawu annaaciya kaafiyo wode qeeri naati, yelagati, gitati ubbay waretawu kaalettiyabaa oottana koshshenna. Cashshay waretaa kaalettees. Asa shemppoykka xayana danddayees. Hegaappe dendidagan ispporttiya dosiyageekka asaa gidдон atti attidi beesi giyogaa. Yaaniyo gishshawu issoy issoy nu hulluuquwa naagidi kaafos.

Meeziya

A. Kaalliya oyshata nabbabuwan keten"ada zaara.

1. Nabbaboy aattiyo ano kiitay aybee?
2. Ispporttiya annaaciya wode asay kaafiya immiyo ogeti aybee aybee?
3. Waretaanne ooshshaa denttettana danddayiya eeshshati aybee aybee?
4. Waretaynne ooshshay denddenna mala ay oottana koshshii?
5. Waretaynne ooshshay kaalettiyobati aybee?

B. Kaalliya oyshata nabbabuwannin ne buzo meeziyan keten"ada zaaruwa imma.

1. Nabbabuwan qonccida kaafuwa ogetuppe ne go'ettiyogeeti awugeetee?
2. Ne heeran kaassaa kaafiyo hara ogeti de'iyonaa? aybee aybee?
3. Nabbabuwa gidдон neeni dosido naqaashay awugee? Aybissi?

